

'LAAT ME MEZELF ZIJN'

Het levensverhaal van Anne Frank

KAARTEN VOOR GIDSEN

historische gedeelte

© Anne Frank Stichting / 2015

Kaart 1A

Paneel 1-2-3

1929 - 1933

- Geboortedatum Anne: 12 juni 1929 (in Frankfurt am Main, Duitsland).
- De familie Frank is joods.
- Edith en Otto Frank hebben twee dochters: Margot en Anne.
- Eerste Wereldoorlog (1914-1918).
- Economische crisis en werkloosheid in Duitsland in de jaren '30.
- In Duitsland wonen dan ongeveer 550.000 joden, dat is minder dan 1% van de bevolking.
- In 1933 komen Hitler en zijn partij (de NSDAP) aan de macht.
- Het antisemitisme wordt steeds heviger.
- Joden worden gediscrimineerd: hun burgerrechten worden stuk voor stuk afgenomen.
- Annes ouders besluiten om weg te gaan uit Frankfurt.

Kaart 1B

VRAGEN:

- 1 In 1933 besluit de familie Frank Duitsland te verlaten. Waarom doen zij dit?
- 2 Met welke problemen heeft Duitsland in deze tijd te maken?
- 3 Op paneel 1 op de onderste foto staat 'Kies Hitler' op de muur geschreven. Waarom hebben de aanhangers van Hitler juist deze plek gekozen?
- 4 Was het voor Annes ouders moeilijk om uit Duitsland weg te gaan? Waarom?

Kaart 2A

Paneel 4-5-6

1933 - 1938

- De familie Frank verhuist in 1933 naar Amsterdam.
- Otto Frank start zijn bedrijf Opekta
- In het bedrijf werken ook Victor Kugler, Johannes Kleiman, Miep Gies en Bep Voskuijl.
- Anne gaat naar een Montessori-basisschool.
- In Duitsland gaan de nazi's fel tekeer tegen de joden. In de nacht van 9 op 10 november 1938 steken ze o.a. synagogen en joodse winkels in brand (Kristalnacht, paneel 6, onderste foto).

Kaart 2B

VRAGEN:

- 1 Naar welke landen verhuizen de familieleden van Otto en Edith Frank?
- 2 Welke antisemitische maatregelen worden in deze periode in Duitsland door de nazi's genomen?
- 3 Wat valt je op aan de onderste foto op paneel 5 van een schoolklas in Duitsland?
- 4 Hoe reageerde de familie Frank op het nieuws van de 'Kristallnacht'?

Kaart 3A

Paneel 7-8-9

1939 - 1940

- 1 september 1939 valt het Duitse leger Polen binnen, dit is het begin van de Tweede Wereldoorlog.
- In mei 1940 wordt ook Nederland aangevallen.
- Centrum van Rotterdam gebombardeerd, Nederland is vanaf dan bezet door de nazi's.
- Anne schrijft in haar dagboek: 'Na mei 1940 ging het bergaf met de goede tijden: eerst de oorlog, dan de capitulatie (overgave), inmars der Duitsers en de ellende voor ons joden begon.'
- De anti-joodse maatregelen worden ook in Nederland ingevoerd en gelden ook voor Otto Frank.

Kaart 3B

VRAGEN:

- 1 Welk gevolg hebben de anti-joodse maatregelen voor het bedrijf van Otto Frank?
- 2 Hoe was de situatie voor de Poolse joden in de eerste maanden na het uitbreken van de oorlog?
- 3 Bekijk de onderste foto op paneel 9. Welke rol speelt het bombardement van Rotterdam in de strijd in Nederland?
- 4 In de buurt waar de familie Frank woonde, woonden veel joden uit Duitsland. Hoe denk jij dat zij op de Duitse aanval reageerden? (niet, vluchten, zelfmoord)

Kaart 4A

Paneel 10-11-12

1941 - 1942

- Joodse leerlingen moeten vanaf de zomer van 1941 naar aparte scholen.
- Steeds meer plekken zijn voor joden verboden, zoals parken, bioscopen, bibliotheken en ook het strand.
- Op 12 juni 1942 krijgt Anne voor haar dertiende verjaardag een dagboek.
- Als Margot op 5 juli 1942 een oproep krijgt om zich te melden voor een werkkamp besluiten ze gelijk de volgende dag onder te duiken.
- De schuilplaats is in het achterhuis van de Prinsengracht 263, het kantoor van Opekta

Kaart 4B

VRAGEN:

- 1 Waarom kiezen Otto en Edith voor het achterhuis als onderduikplek?
- 2 Waarom worden de anti-joodse maatregelen ingevoerd? Wat willen de nazi's bereiken met deze maatregelen?
- 3 Bekijk de onderste foto op paneel 11. Alle joodse kinderen van zes jaar en ouder moeten een ster op hun kleding dragen. Welke gevolgen heeft deze anti-joodse maatregel?
- 4 Denk je dat Annes ouders iets over de onderduikplannen aan haar verteld hebben? Waarom?

Kaart 5A

Paneel 13-14-15

1942-1944

- De familie Frank duikt onder in het Achterhuis, ook de familie Van Pels: Hermann, Auguste en hun zoon Peter duiken hier onder.
- Vier maanden later volgt Fritz Pfeffer.
- Hij vertelt hen van de razzia's. De onderste foto op paneel 13 is een van de zeldzame beelden van een razzia in Amsterdam. Het is 26 mei 1943, 's morgens heel vroeg. De binnenstad van Amsterdam is omsingeld. Drieduizend joden worden uit hun huizen gehaald. Ze worden per trein naar kamp Westerbork gebracht en van daaruit naar de concentratie- en vernietigingskampen.
- Anne schrijft in het Achterhuis veel in haar dagboek. Zij mist haar vriendinnen en doet net alsof haar dagboek een heel goede vriendin is: Kitty.
- Anne droomt ervan om na de oorlog een beroemde schrijfster of journaliste te worden.
- Ze wil een boek uitbrengen over het onderduiken in het Achterhuis.

Kaart 5B

VRAGEN:

- 1 Wat schijft Anne in haar dagboek over de buitenwereld?
- 2 Wat is een razzia?
- 3 Op de onderste foto op paneel 15 is D-Day te zien. Wat gebeurt er op deze dag?
- 4 Hoe belangrijk was het schrijven voor Anne in het Achterhuis?

Kaart 6A

Paneel 13-14-15

1942-1944

Lees de volgende citaten uit het dagboek van Anne Frank. Ze beschrijft zowel wat ze in het Achterhuis denkt en meemaakt, als wat ze weet over de buitenwereld.

Op het paneel citaat van Anne:

'overgeleverd zijn aan de handen van de wreedste beulen die ooit bestaan hebben.'

Citaten

Vrijdag, 9 oktober 1942

Lieve Kitty,

Niets dan nare en neerdrukkende berichten heb ik vandaag te vertellen. Onze vele joodse kennissen worden bij groepjes opgepakt. De Gestapo gaat met deze mensen allerminst zachtzinnig om. Ze worden gewoon in veewagens naar Westerbork, het grote jodenkamp in Drenthe, gebracht. Miep heeft over iemand verteld die uit Westerbork gevlucht is. Westerbork moet vreselijk zijn.

Kaart 6B

28 September 1942 (toevoegsel)

Het benaauwt me ook meer dan ik zeggen kan dat we nooit naar buiten mogen, en ik ben erg bang dat we ontdekt worden en dan de kogel krijgen. Dat is natuurlijk een minder prettig vooruitzicht.

19 november 1942

Hoe goed hebben we het hier, hoe goed en rustig. We hoefden ons van al deze ellende niets aan te trekken, als we ons maar niet zo bang maakten om allen die ons zo dierbaar waren en die we niet meer kunnen helpen. Slecht voel ik me, dat ik in een warm bed lig, terwijl m'n liefste vriendinnen ergens buiten neergegoid of neergevallen zijn.

Zaterdag, 12 februari 1944

Lieve Kitty,

De zon schijnt, de hemel is diep blauw, er waait een heerlijke wind en ik verlang zo, verlang naar alles... Naar praten, naar vrijheid, naar vrienden, naar alleen zijn. Ik verlang zo... naar huilen! Ik heb een gevoel in me of ik spring en ik weet dat het met huilen beter zou worden. Ik kan het niet. Ik ben onrustig, loop van de ene naar de andere kamer, adem door de kier van een dicht raam, voel m'n hart kloppen alsof het zegt: `Voldoe toch eindelijk aan m'n verlangen.' Je Anne

Kaart 7B

VRAGEN:

- 1 Waarom zitten Anne en de andere onderduikers in de strafbarak in kamp Westerbork?
- 2 Welke verschillen zijn er tussen de doorgangs-, concentratie-, en vernietigingskampen?
- 3 Bekijk de bovenste foto op paneel 17. Waarvoor dient de selectie op het perron in Auschwitz- Birkenau?
- 4 Er zijn meer onderduikers verraden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Waarom deden mensen dat?

Kaart 7A

Paneel 16-17-18

1944 - 1945

- De onderduikers blijven ruim twee jaar in het Achterhuis.
- Op 4 augustus 1944 worden de onderduikers gearresteerd. Ze zijn verraden.
- Wie de onderduikers heeft verraden is nooit opgehelderd.
- Annes dagboeken blijven achter in de schuilplaats en worden gevonden door Miep en Bep. Zij bewaren de papieren.
- De onderduikers worden naar de gevangenis gebracht en vandaar op transport gezet naar doorgangskamp Westerbork.
- Vanuit de strafbarak in Westerbork worden de onderduikers naar het vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau gedeporteerd.
- Op het perron van Auschwitz ziet Otto zijn vrouw en dochters voor de laatste keer.
- Omdat het leger van de Sovjet-Unie vanuit het oosten bezig is om het Duitse leger terug te dringen worden ze in oktober 1944 naar Bergen-Belsen, een ander concentratiekamp, gebracht
- Anne en Margot sterven daar in februari 1945, twee maanden voor de bevrijding van het kamp.

Kaart 8A

Paneel 19-20-21

1945-heden

- Otto Frank is de enige van de onderduikers die de oorlog overleeft.
- Hij is in juni 1945 weer terug in Amsterdam.
- Hij leest het dagboek van zijn dochter Anne.
- Hij besluit haar wens om schrijfster te worden in te willigen en slaagt erin haar dagboek te publiceren.
- 'Het Achterhuis' is in meer dan 70 talen vertaald.
- De nazi's hebben in totaal zes miljoen joden vermoord.
- Ook andere groepen zijn slachtoffer geworden: Roma en Sinti, gehandicapten, Jehova's getuigen en homoseksuelen.
- Wereldwijd worden de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdacht. Otto zegt hierover het volgende:
'Wat er gebeurd is, kunnen we niet meer veranderen. Het enige dat we kunnen doen is van het verleden leren en beseffen wat discriminatie en vervolging van onschuldige mensen betekenen. Mijn mening is dat iedereen de plicht heeft vooroordelen te bestrijden.'

Kaart 8B

VRAGEN:

- 1 In welke kampen zijn de onderduikers vermoord?
- 2 Worden de nazi's na de oorlog gestraft voor hun misdaden?
- 3 Bekijk de bovenste foto op paneel 20. Je ziet Otto Frank op de dag van de opening van het Anne Frank Huis. Waarom is dit een moeilijke dag voor Otto?
- 4 Volgens Otto Frank heeft iedereen de plicht om vooroordelen te bestrijden. Wat zijn vooroordelen en hoe zou je dat kunnen doen?

Kaart 9

Kamer binnenkant (alleen grote versie) en buitenkant en ABC panelen

In de kamer kan je twee citaten uit het dagboek van Anne Frank lezen. Lees deze hardop voor aan de groep (alleen grote versie). Op de buitenkant van deze panelen en de ABC panelen vind je een dwarsdoorsnede van de onderduikplek. Je ziet ook het voorhuis waarin de kantoren van Opekta, het bedrijf van Otto Frank, gevestigd zijn. Waar is de boekenkast?
Op het andere paneel vind je korte beschrijvingen van alle onderduikers en helpers. Wat was de rol van Jan Gies?

Kaart 10

Zuilen (alleen grote versie)

1 *Jodenster*

In deze vitrine zie je een echte Jodenster. Alle joden van zes jaar en ouder moesten de ster op al hun bovenkleding dragen. Waarom vonden mensen dit zo vervelend?

2 *Het partijprogramma van de NSDAP*

In deze zuil vind je een partijprogramma van de nazipartij, de NSDAP. Wat zijn de belangrijkste programmapunten van de nazi's?

3 *Prinsengracht 263*

Hier zie je het gehele pand van Prinsengracht 263. Je ziet zowel het voorhuis als het achterhuis. Wat betekende de hulp van de helpers voor de onderduikers?

4 *Dagboek (facsimile)*

Hier vind je een facsimile (een kopie) van het eerste dagboekje dat Anne heeft volgeschreven. Wat betekende schrijven voor Anne in het Achterhuis?